

I. évfolyam 1. szám 2017

STATISZTIKAI JELENTÉSEK

VETŐMAG-FORGALMAZÁS 2015. 07. 01. – 2016. 06. 30.

**Vetőmag-forgalmazás, 2015. 07. 01. – 2016. 06. 30.
I. évfolyam 1. szám 2017**

Megjelenik évente
2017. február 15.

Szerkesztő

Bábáné Demeter Edit

Szerző

Medináné Lázár Virgilia
lazar.virgilia@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36 1) 2017-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://asir.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk az Agrárstatisztikai Információs Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 217-1011

Tartalomjegyzék

Összefoglaló.....	3
A szántóföldi növények vetőmag-előállítása.....	5
Külkereskedelem.....	11
Táblázatok.....	13

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Összefoglaló

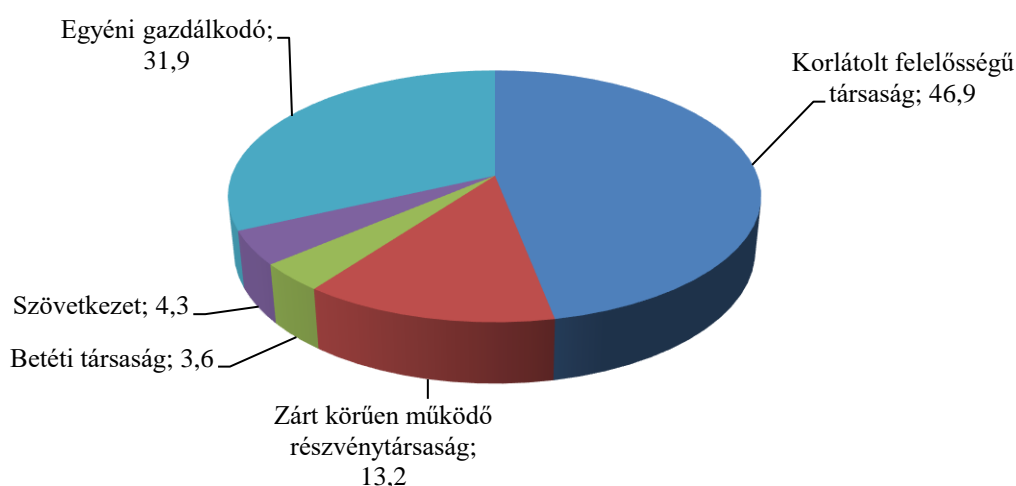
A Vetőmag Szövetség (VSZT) által biztosított taglista alapján 2015-ben 708 vetőmag-forgalmazással, szaporítással foglalkozó vállalkozást, illetve fajtatulajdonost jelöltünk ki adatszolgáltatásra, közülük 71 százalék küldte be a tárgyidőszakra vonatkozó **(2015. július 1. – 2016. június 30.)** forgalmi adatait.

Magyarország éghajlati és termőföldadottságai rendkívül kedvezőek a vetőmag-előállításra, ugyanakkor szigorú szabályok vonatkoznak a szaporítóanyagok termesztésére. Hazánk **vetőmag-szaporító területe 2015-ben** a Nébih adatai szerint elérte a **107 709 hektárt**. Annak ellenére, hogy itthon a szaporítóterület évről évre csökken, az előállított és fémzárolt vetőmagok mennyisége arányaiban nem esett vissza, sőt újra elérte az uniós csatlakozás előtti szintet, így összesen **318 522 tonna vetőmag** fémzárolására került sor.

Magyarország a vetőmag-előállítás élvonalába tartozik, a világ hatodik legjelentősebb vetőmag előállítója. Nemcsak kiváló szakembergárdával rendelkezik, hanem az éghajlati és a talajadottságok is rendkívül kedvezőek. Az öntözés területén ellenben jelentős a lemaradás, annak ellenére, hogy hatalmas vízkészlettel rendelkezünk. Az öntözéssel szinte csak a kukoricaálmomány vízszükségletét lehet kielégíteni, a többi növénykultúrát alig öntözik. A globális felmelegedésnek már most számos negatív hatása van, az éghajlat melegszik, gyakoribb a szélsőséges időjárás világszerte, emellett a Föld népessége folyamatosan növekszik, ezért az egységnyi területről betakarítható élelmezési célra felhasználható növények mennyiségét növelni kell, ami a fajta-előállítókat és a szaporítókat komoly feladat elé állítja.

A vetőmag-előállítással, illetve -forgalmazással foglalkozó vállalkozásokon belül a kft.-k képviselik a legnagyobb arányt (~50 százalék), ezt követik az egyéni gazdálkodók (egyharmad rész), majd az rt.-k (~15 százalék) és legvégül közel azonos arányban szerepelnek a bt.-k és a szövetkezetek (1. ábra). Az egyéni gazdálkodók leginkább vetőmag-szaporítással foglalkoznak, míg a többi vállalkozás szaporít és/vagy forgalmaz.

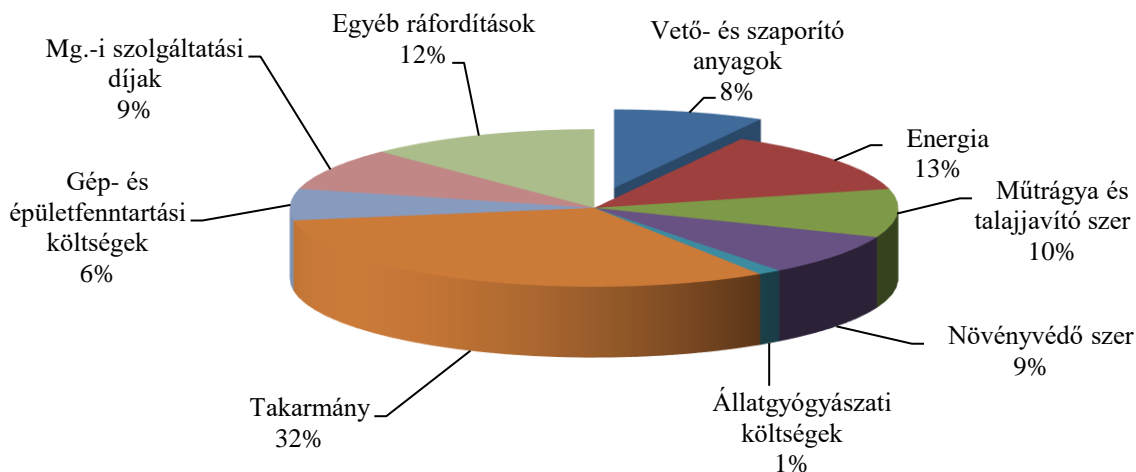
1. ábra: Magyarországon a közvetlenül végfelhasználóknak történő vetőmag-forgalmazással, szaporítással foglalkozó vállalkozások és egyéni gazdálkodók megoszlása, százalékban

A növénytermesztés és az állattenyésztés ráfordításai közül a legnagyobb költséget (32 százalék) a takarmányozás jelenti, ezt követi az energiaköltség és más egyéb ráfordítások (13, illetve 12 százalék). A mezőgazdasági inputokat nézve a műtrágya-felhasználás

kiadásai a legmagasabbak (10 százalék), a növényvédő szerek és a vetőmag hasonló értéket (8, illetve 9 százalék) képvisel a kijuttatásuk során, míg a gépi és épületberuházások a teljes ráfordítás 6 százalékát teszik ki (2. ábra).

2. ábra: A folyó termelőfelhasználás megoszlása 2016-ban (előrejelzés)

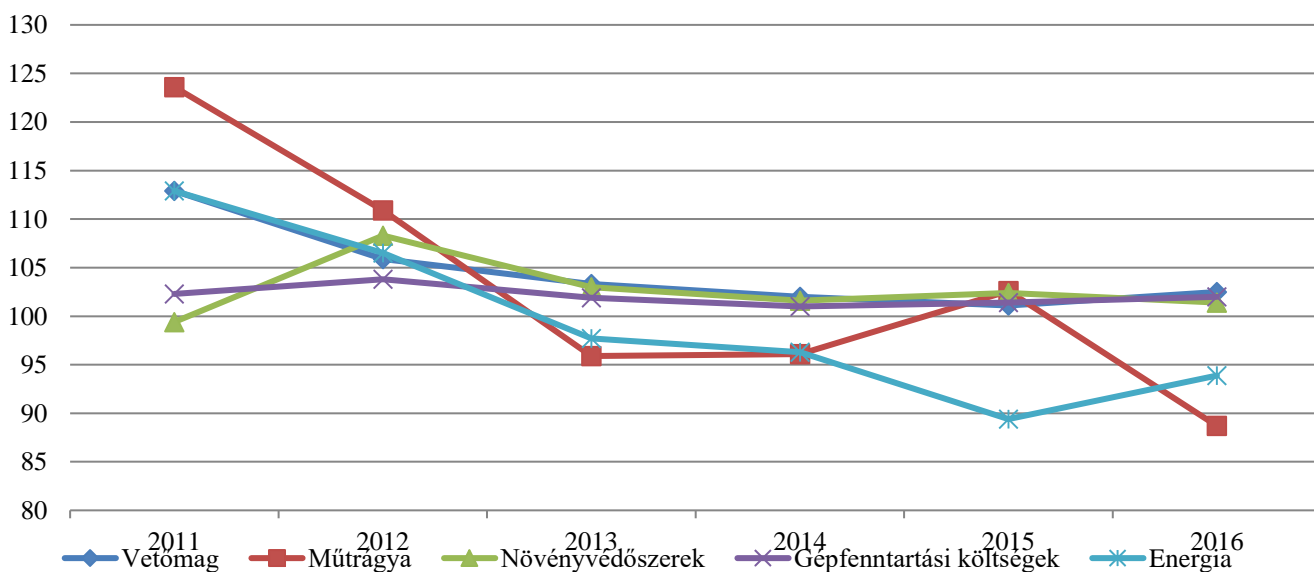

Forrás: AKI MSZR I. előrejelzés

A vetőmag-előállítás és szaporítás köztudottan igen költséges ágazat, mégis évről évre egyre több és egyre jobb képességű fajtákat nemesítenek. A 3. ábra jól szemlélteti, hogy míg 2011-ben az előző évhez képest 12 százalékkal növekedtek a vetőmagra vonatkozó kiadások, addig 2016-ban az egy évvel korábbi

árakhoz képest csak 2,5 százalékkal emelkedett az árszint. Ez azzal magyarázható, hogy a nemesítők egyre szélesebb fajtaválasztékkal jelennek meg a piacon, ezáltal a keresleti viszonyoknak megfelelően kell az áraikat kialakítaniuk.

3. ábra: Főbb mezőgazdasági inputok ráfordítási árindexei (előző év=100%)

Forrás: KSH

A szántóföldi növények vetőmag-előállítása

Az őszi kalászosoknál meghatározó szerepet játszanak a hazai nemesítésű fajták vetőmagjai, míg a hibrid növények esetében a külföldi (elsősorban nyugat-európai, egyesült államokbeli) eredetű szaporítóanyagok a jellemzőbbek.

Magyarországon a termelők körében a mai napig jellemző a nem fémzárolt vetőmagok nagyarányú használata, vagyis az árutermesztésből származó kalászos gabona magját vetik vissza (FSS – farmer vetőmag). A fémzárolt vetőmag aránya mindössze 30 százalék (egyres növényfajoknál elérheti a 40 százalékot), ennek következtében a felújítás mértéke az EU átlagához viszonyítva közepes hazánkban.

Az összesített adatok alapján megfigyelhető, hogy a kukorica, a napraforgó és az őszi káposztarepce esetében szinte kizárólag hibrid fajtákat használnak a gazdák árutermény-termesztésre. Egyre nagyobb teret hódít más növényfajok (elsősorban kalászosok) esetében a hibrid vetőmagok használata (1. táblázat), melyeknek köszönhetően megfelelő talajminőség és öntözés mellett garantáltan nagyobb termés hozam biztosítható, mint a hagyományos fajták esetében. A hibrid vetőmagok értékesítési átlagára ezáltal jóval

magasabb, mint a hagyományos fajták vetőmagjainak ára. A hibrid vetőmagnál csak az F1 nemzedék hordozza az adott fajtára jellemző tulajdonságokat biztosan és csak ebben az esetben marad a növényállomány homogén. Amennyiben nem az eredeti szülőpárokat keresztezik újra, úgy a tovább szaporítással csak gyengébb eredmények érhetőek el. A vetőmag-előállítás célja olyan fajták, illetve hibridek létrehozása, amelyek az időjárás viszontagságait, a talaj minőségi problémáit, valamint a kártevők és kórokozók okozta kártételeket a legjobban tolerálják. Ehhez hozzájárul még az, hogy a Föld népessége 2050-re elérheti a 10 milliárdos lélekszámot, így egységnyi területen az egyre nagyobb termésmennyiség kihozatala lesz a cél.

A Vetőmag Szövetség által minden évben a kalászos gabonákra meghatározott és közzétett tájékoztató ártól a kereskedők eltérhetnek, a gazdák számára viszont irányadó a költségeik tervezésekor. A VSZT a tájékoztató árat 2015-ben 93 500 Ft/tonnában határozta meg. A durumbúza tonnára vetített egységára volt a legmagasabb, majd ezt követte az őszi búza, valamint az őszi árpa.

1. táblázat: Szántóföldi növények vetésterülete, hektáronkénti vetőmagszükséglete és egységára a megfigyelt időszakban

Megnevezés	Vetésterület*	Vetőmagszükséglet kg/hektár	Egységár/tonna
Cukorrépa	15 549	2,8	13 516 333
Őszi búza	985 887	175–200	101 964
Őszi árpa	239 805	175–200	94 608
Kukorica	1 089 426	21	1 479 349
Napraforgó	632 982	3,5	5 282 356
Szója	66 458	99	277 866
Őszi káposztarepce	235 962	6	5 920 758
Burgonya	12 358	1200–4000	211 393
Durumbúza	14 077	170–220	117 923
Lucerna	37 771	22,5	1 397 861

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály/* NAK és AKI Operatív jelentések

Az adatgyűjtés során a legfontosabb növényfajok vetőmagszükségletei (általunk megfigyelt, illetve tényleges), valamint felújítási arányuk kerültek rögzítésre. A közvetlen támogatásban részesülő, fémzárolt

vetőmaghasználati kötelezettség alá tartozó növényfajok, valamint a szántóföldi hibrid növények (napraforgó, kukorica) esetén a felújítási arány elérheti a 100 százalékot (2. táblázat).

2. táblázat: **Szántóföldi növények felhasznált és tényleges vetőmagszükséglete, valamint felújítási arányuk a megfigyelt időszakban**

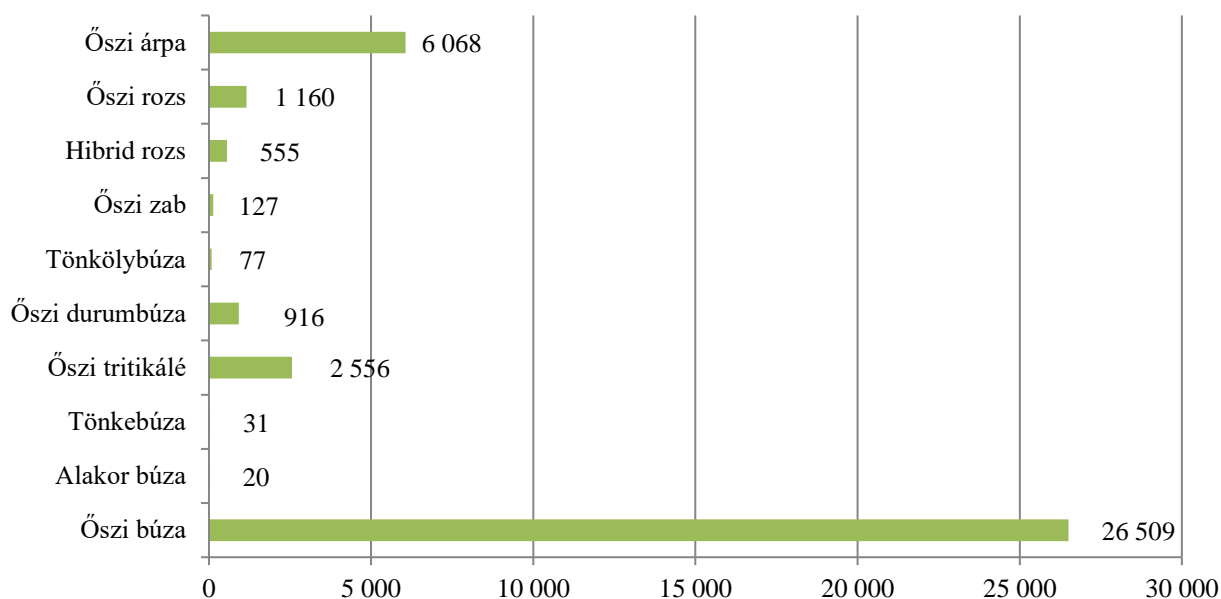
Megnevezés	Vetőmag-forgalmazás mennyisége, tonna	Tényleges vetőmag- szükséglet, tonna	Felújítási arány, százalék
Cukorrépa	44	44	...
Őszi búza	77 740	197 177	30
Őszi árpa	21 256	43 168	40
Kukorica	20 045	22 869	100
Napraforgó	1 855	2 215	100
Szója	8 785	6 645	100*
Őszi káposztarepce-hibrid	675	1 415	90
Burgonya	2 795	37 074	...
Durumbúza	3 136	3 136	...
Lucerna	1 483	850 (egyszeri vetés- nél)	...

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, * ez az arány változhat a közvetlen támogatási rendszerben megfogalmazottak alapján

Hazánk időjárását tekintve a nyarak egyre forróbbak és a kellő mennyiségű csapadék is csak rövid ideig jellemzi a nyári hónapokat, ezáltal a gazdák a biztosabb termés eléréséhez egyre szívesebben vetik az őszi, mint a tavaszi kalászosokat. Amennyiben a termelő a vetésforgójába tavaszi kalászosot épít be, akkor arra kell figyelnie, hogy minél hamarabb

(talajhőmérséklet és -nedvesség figyelembevétele mellett) a vetőmag magágyba kerüljön. Ezzel biztosítja azt, hogy mire a tavaszi és nyár eleji száraz napok elérkeznek, addigra a növény olyan fejlettségi szintet ér el, amivel komolyabb károsodás nélkül átvészeli az aszályos időszakot.

4. ábra: Az őszi kalászosok vetőmag-szaporító területe 2014-ben, ha

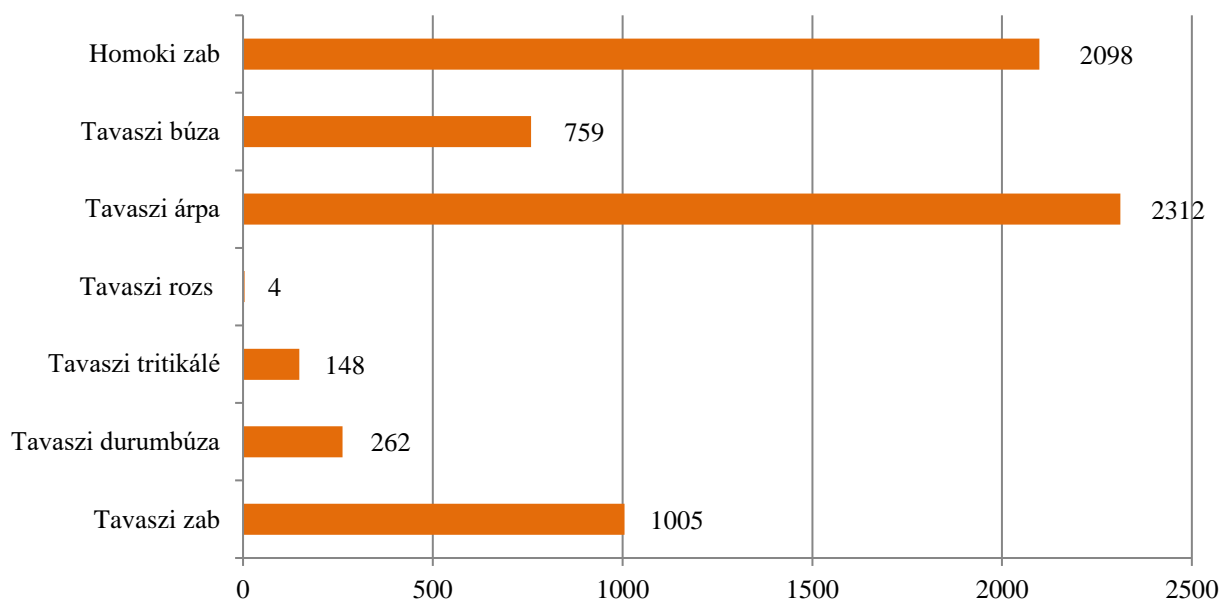
Forrás: VSZT

A Nébih minden évben publikálja, hogy mekkora területen állították elő az őszi és a tavaszi kalászosok szaporítóanyag-szükségletét, amely a következő évi árunövény-termesztés alapanyagául szolgál (4. és 5. ábra). Az őszi kalászosok közül a búza szaporítóterülete volt a legnagyobb (26 509 ha), erről a területről nagyságrendileg (átlagosan 4,5 tonna/hektárral számolva) 120 ezer tonna őszi búza-vetőmag takarítható be. Amennyiben a vetőmag minőségileg is megfelel az uniós előírásoknak, abban az esetben ennyi fémzárolt vetőmaggal lehet számolni, ezáltal az őszi búza esetében elérhető lenne a 65 százalékos felújítási arány. Az őszi árpa esetében 4,5 t/ha-os átlagterméssel számolva

mintegy 28 ezer tonna (fémzárolt) vetőmag kihozatala érhető el. Az éves vetőmagszükséglet alapján árpa esetében is teljesíthető lenne a 65 százalékos felújítási arány.

A tavaszi gabonaféléket jóval kisebb arányban szaporítják és vetik, mint az őszi gabonaféléket. A szaporítóterületek nagyságát illetően a tavaszi árpa és a homoki zab a legelterjedtebb tavaszi gabona. Tavaszi árpából mintegy 10 ezer tonna vetőmagot állítottak elő 2015-ben, homoki zabból pedig 6750 tonnát. A hazai előállítású vetőmag a tavaszi árpa esetében a 65 százalékát fedezi a teljes vetésterületnek, a homoki zabnak pedig a 95 százalékát.

5. ábra: A tavaszi kalászosok vetőmag-szaporító területe 2015-ben, ha

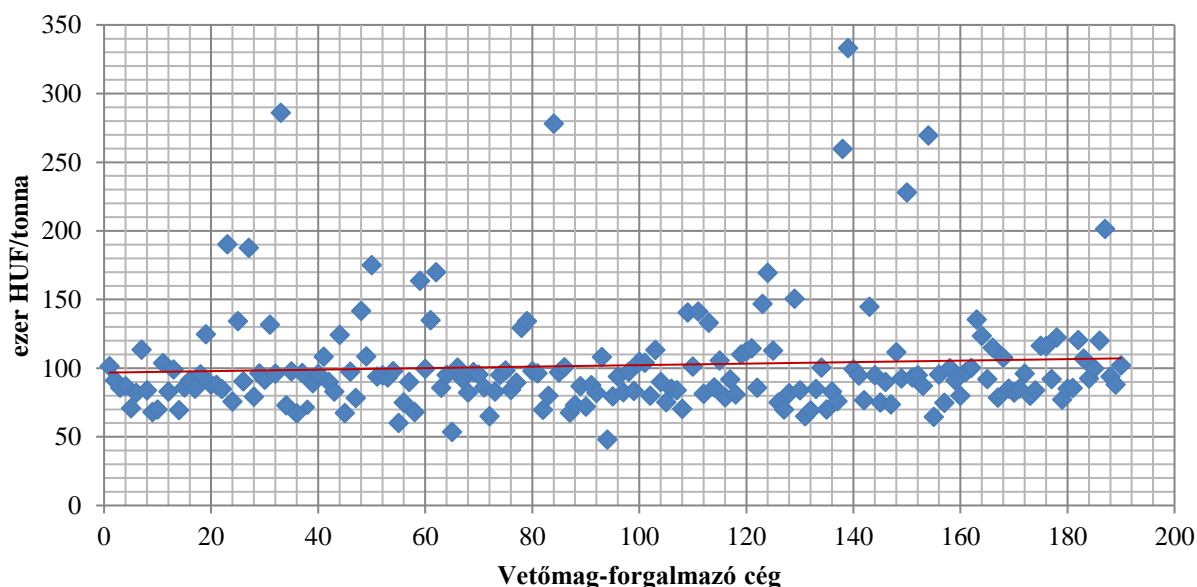

Forrás: VSZT

A 6. és 7. ábrán látható diagramokban trendvonal segítségével mutatjuk be, hogy a legjelentősebb szántóföldi növények vetőmagjainak értékesítési átlagárai hogyan alakultak az egyes forgalmazóknál (egy pont egy cég átlagárának felel meg). Az őszi búzánál

megfigyelhető, hogy 200 ezer Ft/tonna felett is értékesítettek a forgalmazók fémzárolt vetőmagot, ezek I. szaporítási fokú vetőmagok felhasználására utalnak. Az őszi árpa esetében ezt a minőségi kategóriát a 150 ezer Ft/tonna feletti átlagár jelöli.

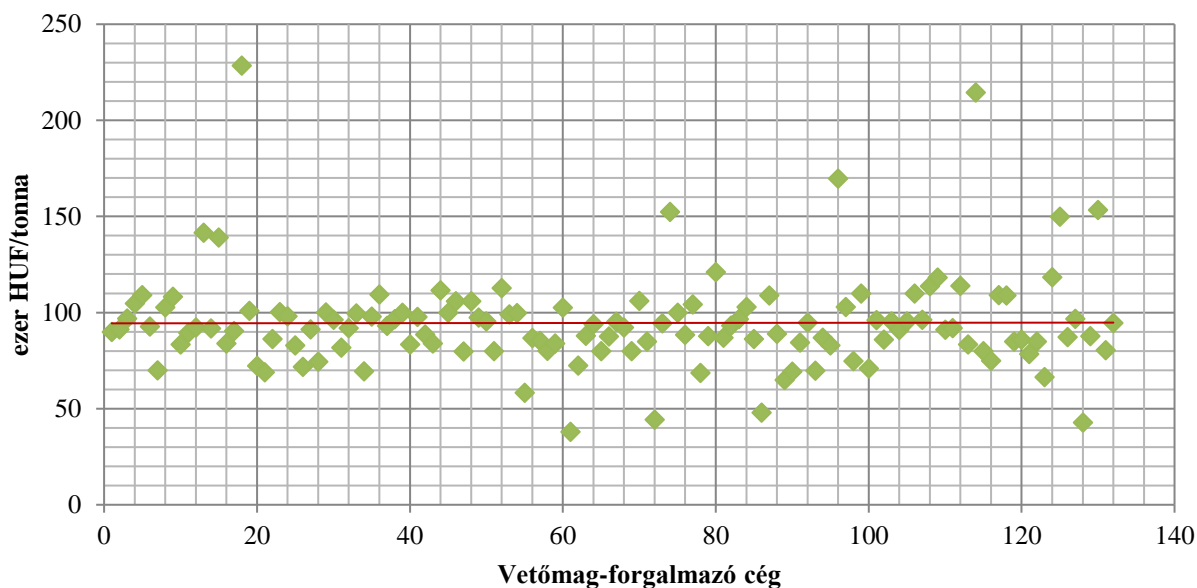
6. ábra: Az őszi búza vetőmagjának értékesítési átlagára 2015 őszen

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

7. ábra: Az őszi árpa vetőmagjának értékesítési átlagára 2015 őszén

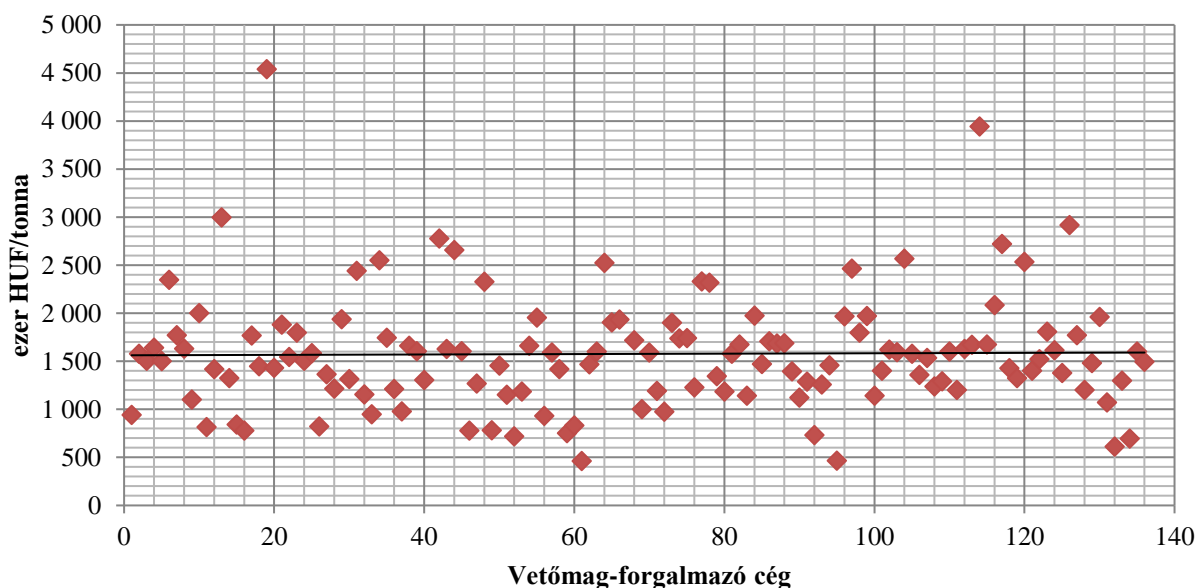

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

A hibridkukorica-vetőmag 1 tonnára vetített értékesítési ára 1,5 millió Ft körül mozgott a leggyakrabban. A magasabb áron értékesített vetőmagok árai a kisebb eladott tétel miatt alakultak ki, vagy az érési csoport vagy egyéb minőségi kategória befolyásolta.

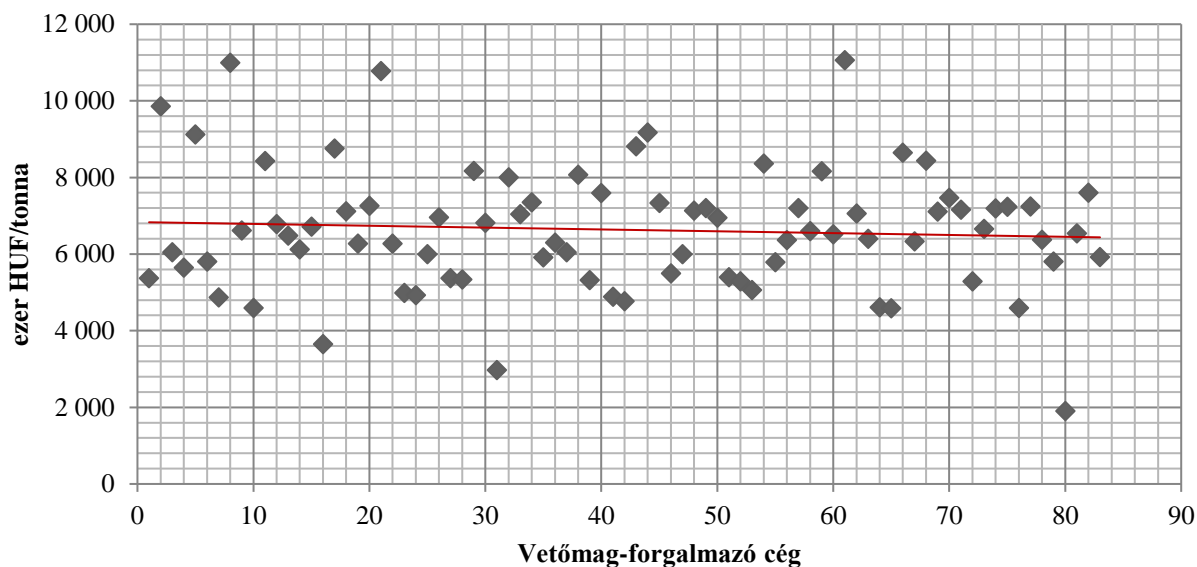
Az átlagár alatti árak mögött az értékesített tételek nagyobb mennyiségben való értékesítése, illetve a forgalmazók piacmegtartó pozíciójának szem előtt tartása volt a cél (8. ábra).

8. ábra: A hibridkukorica-vetőmag értékesítési átlagára 2016 tavaszán

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

9. ábra: Az őszi káposztarepce hibrid vetőmag értékesítési átlagára 2015 őszen

Forrás: AKI Agrárstatistikai Információs Osztály

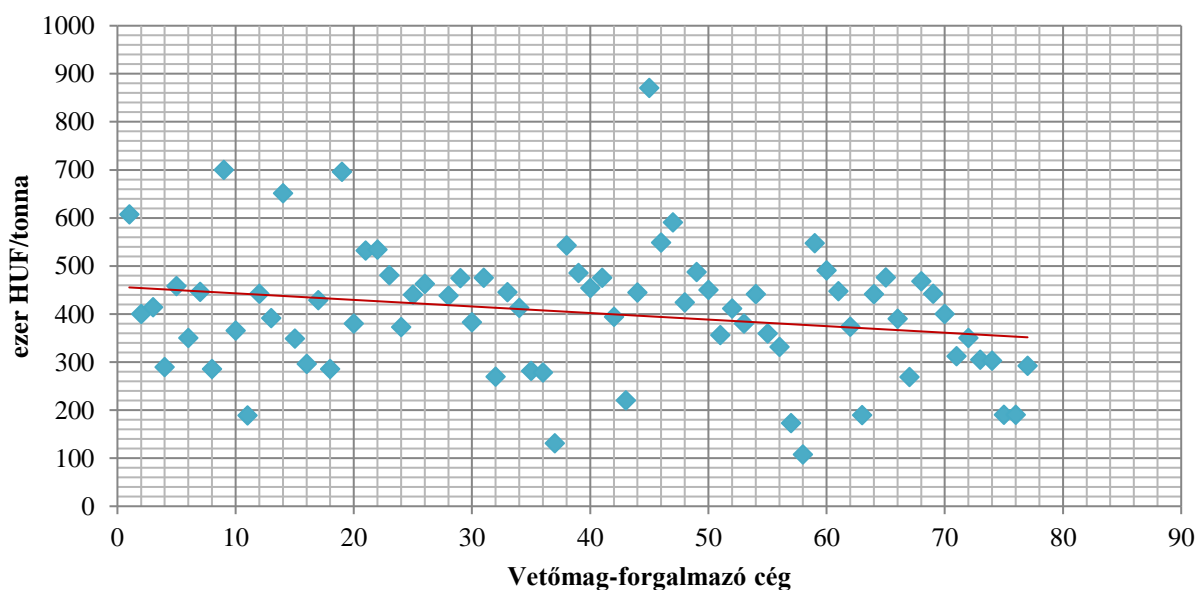
Az őszi káposztarepce hibrid vetőmagjának tonnánkénti értékesítési átlagára a 2015-ös vetési szezonban 6 millió Ft körül alakult. Az elmúlt 10 évben a repce vetésterülete 200-260 ezer hektár között mozgott. (9. ábra).

A szójabab termelése az elmúlt években egyre nagyobb népszerűségnek örvend, ugyanis ebből a termékből hatalmas importra szorultunk (ennek aránya évről évre csökken). Köztudottan olyan helyről származik a szójababimport, amely a magyar jogszabályoknak a termesztés technológiáját illetően nem felel

meg. A hazai növénytermesztés célja a hazai szükségletet önállóan fedezni. A fehérjenövények a legfontosabb szerepüket a takarmányiparban játsszák, a szójabab mellett a lucerna mint fontos fehérjeforrás is egyre nagyobb termőterületet foglal el, emellett a zöldítési program is hozzájárul ahhoz, hogy a lucerna és a szójabab termőterülete növekedjen.

2016 tavaszán 1 tonna szójabab vetőmagért a kereskedők 292 ezer forintot kértek el átlagosan. (10. ábra).

10. ábra: A szójababvetőmag értékesítési átlagára 2016 tavaszán

Forrás: AKI Agrárstatistikai Információs Osztály

Külkereskedelem

A magyar export évek óta 10 százalék körüli részarányt képvisel a világ vetőmag-kereskedelmében, Magyarország a világ hatodik legjelentősebb vetőmag-előállítója, az export a teljes vetőmagtermelés valamivel több mint egyharmadát adja.

A vetőmagexport legnagyobb része Franciaországba, Németországba, Hollandiába és Olaszországba irányul, de biztos piacai az országnak a kelet-közép-európai államok, valamint a kis tételben, az amerikai kontinens is.

Az importadatok alapján megállapíthatjuk, hogy kukorica- és napraforgóhibridből hozzuk be a legnagyobb mennyiséget. Az előző évhez képest 2016-ban már csak fele akkora mennyiségű vetőmagot importáltunk a fent említett két növényből. A zöldségvetőmagok egy jelentős része szintén külföldről származik, elsősorban Hollandiából (4. és 5. táblázat).

3. táblázat: Szántóföldi és zöldségnövények vetőmagjainak külkereskedelmi forgalma 2015-ben

Megnevezés	Import		Export	
	tonna	millió HUF	tonna	millió HUF
Keménybúza- (durumbúza-)vetőmag	199,5	41,3	753,8	92,9
Rozsvetőmag	511,4	132,0	1 863,7	196,5
Árpavetőmag	1 202,2	208,1	986,0	109,6
Zabvetőmag	421,1	69,1	3 672,9	672,0
Kukorica-vetőmag	40 881,4	32 231,5	60 600,5	63 390,5
Cirok, vetésre	490,3	489,4	282,6	407,3
Köles és hasonló pázsitfűfélék vetőmagja	5,7	1,8	151,7	11,0
Köles és hasonló pázsitfűfélék (kivéve vetőmag)	2 445,7	223,3	1 942,1	222,3
Szójababvetőmag	751,1	279,4	1 891,1	442,2
Alacsony erukasav-tartalmú repce- vagy olajrepce, törve is, vetésre	1 958,9	3 287,	1 941,0	3 681,6
Napraforgómag vetésre	8 991,0	17 425,9	5 702,3	15 504,0
Mustármag vetésre	790,2	202,0	6 615,8	2 346,1
Mákszem vetésre	2,1	27,3	0,6	3,0
Zöldségmag vetési célra	1 038,6	5 025,2	2 285,7	4 462,7

Forrás: KSH

4. táblázat: Szántóföldi és zöldségnövények vetőmagjainak külkereskedelmi forgalma 2016. I–X. hónapban

Megnevezés	Import		Export	
	tonna	millió HUF	tonna	millió HUF
Keménybúza- (durum-búza-)vetőmag	383,1	53,6	1 010,4	54,5
Rozsvetőmag	190,4	37,1	116,2	6,4
Árpavetőmag	120,3	15,6	271,2	25,6
Zabvetőmag	57,2	19,4	1 682,6	310,8
Kukorica-vetőmag	17 386,8	16 088,9	47 479,4	49 343,3
Cirok, vetésre	151,8	189,3	217,1	274,4
Köles és hasonló pázsitfű-félék vetőmagja	47,2	1,9	75,9	4,8
Köles és hasonló pázsitfű-félék (kivéve vetőmag)	391,1	52,3	701,2	95,0
Szójababvetőmag	389,6	165,7	1 792,4	353,3
Alacsony erukasav-tartalmú repce- vagy olajrepce-mag, törve is, vetésre	1 161,3	1 309,6	695,1	850,5
Napraforgómag vetésre	4 884,9	12 153,9	6 848,9	16 585,2
Mustármag vetésre	67,9	35,2	2 289,1	627,9
Mákszem vetésre	0,7	3,1	0,9	4,1
Zöldségmag vetési célra	743,5	3 709,7	1 911,7	2 591,9

Forrás: KSH

Táblázatok

5. táblázat: Szántóföldi növények ezermagtömege és hektáronkénti vetőmagszükséglete, valamint a csírázó-képességi és tisztasági jogszabályi minimumkövetelmények

Megnevezés	Ezermagtömeg, g*	Csírázóképeség, %, min	Tisztaság, %, min	Vetőmagszükséglet, csíra/ha*
Cukorrépa	15–40			100 ezer
Őszi búza	40–45	90	99	5,0–6,5 millió
Őszi árpa	37–42	90	99	4,5–5,5 millió
Kukorica	150–400	90	99	50–80 ezer
Napraforgó	55–75	85	98	45–55 ezer
Szója	120–200	80	99	500–600 ezer
Őszi káposztarepce	4–6	85	98	0,5–1,0 millió
Burgonya 25–35mm – 1,2 t/ha	25 kg	–	–	49,2 ezer
35–45mm – 2,2 t/ha	–	–	–	46,2 ezer
45–55mm – 4 t/ha	–	–	–	44 ezer
35–55mm – 3,3 t/ha	67 kg	–	–	49,5 ezer
Durumbúza	40–45	–	–	3,8–4,3 millió
Lucerna	2–2,5	80	98	8,0–9,0 millió

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

6. táblázat: Egyes növényfajok tényleges vetőmag-felhasználása, 2013–2015

	tonna		
Megnevezés	2013	2014	2015
Gabonafélék	439 481	425 701	431 253
Búza	279 691	258 240	262 548
Kukorica	40 449	39 535	37 255
Rizs	458	402	501
Árpa	70 060	76 362	86 193
Rozs	7 148	8 017	6 070
Zab	9 906	10 018	8 699
Tritikálé	30 994	32 284	29 343
Borsó	155 819	156 167	151 411

Forrás: KSH

